

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

סיכומי דף היומי

מנערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל

גליון 184

שריש גלותא הקפיד עליהם וחוששים שיקפלו טליתם. היצוא בטלית מקופלת ומונחת על כתפיו חייב חטאת, שהוא כמשאוי כיון שאינו דרך מלבוש.

חותם של עבד אפילו של מתכת אינו מקבל טומאה, שאין עשוי לנוי ותכשיט אלא לגנאי, ואינו כלי תשמיש. זוג שבצווארו או בכסותו מקבל טומאה, שתכשיט הוא. **כלים של מתכת מקבלין טומאה**, כלים העשוין מטיט שאינו מצרפו בכבשן ככלי חרס, וכן כלי גללים או כלי אבנים, אינם מקבלים טומאה.

זוג שבצווארו של עבד לא יצא בו, דילמא מופסיק ואתי לאתויי. זוג שהוא ארוג בכסותו, מותר לצאת בו שאין לחשוש שיפסק.

לא תצא בהמה לא בחותם ולא בזוג, בין בצווארה ובין בכסותה, שנראה כהולכת לשוק למכור.

דף נ"ח ע"ב

זוג של בהמה: אין בו עינבל אינו מקבל טומאה, שאין תכשיט לבהמה, יש בו עינבל מקבל טומאה, משמשיע קול בכלי מתכות מקבל טומאה, שנאמר כל דבר אשר יבוא באש אפילו דיבור יבוא באש.

זוג של דלת: טהורה שהוא בטל לדלת המחובר לבית שמחובר לקרקע.

זוג של דלת ותלאו בבהמה, מקבל טומאה מכאן ולהבא, שכל הכלים יורדין לידי טומאת במחשבה. **זוג של בהמה (שיש בה עינבל) ועשאו לדלת**, אע"פ שחיברו לדלת וקבעו במסמרים מקבל טומאה גם מכאן ולהבא, שכל הכלים אינם עולין מתורת טומאה שירדה להן (גם כשעדיין לא נטמאו), אלא בשינוי מעשה (וחיבורו דלת אינו שינוי, רק כשמשהו ממה שהיה).

זוג העשוי לקול: כגון למכתשת - לפתם סממנים, לעריסה - לקשקש לתינוק שיישן, למטפחות ספרים - שמקשקשים כשנושאים לבית הכנסת שיבואו התינוקות, למטפחות תינוקות שתולין בצווארן. אם יש להם עינבל טמאין, אין להם עינבל טהורין. **זוג העשוי לאדם גדול**: טמא גם בלא עינבל משום תכשיט.

ניטלו עינבליהן (של זוג העשוי לקול) אם נטמאו קודם שניטל מהם העינבל עדיין טומאתן עליהן, ואינן ככלי שנושבר (אך מכאן ולהבא אין מקבל טומאה. רש"י עפ"י מהרש"ל), **לאביי** משום שהדיט יכול להחזיר וליעבל. **ולרבא (להלן נט)**, משום שעדיין ראויין למלאכה גם בלא העינבל, למ"ד דבעינן שיהא ראוי למלאכתו הראשונה משום שראוי הזוג להקישו ע"ג חרס ולהשמיע קול, ולמאן דלא בעי מעין מלאכתו הראשונה משום שראוי לגמע בו מים לתינוק.

הזוג והעינבל חיבור, שאם נטמא א' מהן השני טמא, וכן אם הזה על א' מהן השני טהור. מסופרת של פרקים ואיזמל של רהיטני, מן התורה בשעת מלאכה חיבור בין לטומאה ובין להזאה, שלא בשעת מלאכה אינו חיבור לא לטומאה ולא להזאה אע"פ שהן מחוברים, ורבנן גזרו על הטומאה שיהא חיבור גם שלא בשעת מלאכה משום טומאה בשעת מלאכה, ועל הזאה בשעת מלאכה שאינו חיבור משום הזאה שלא בשעת מלאכה.

יום ב' פר' אמור ו' אייר תש"פ

דף נ"ז ע"א

לגבי טומאת מדרס הכלל הוא שאם אומרים לו 'עמוד ונעשה מלאכתנו' אינו טמא. ושני דינים בזה, א. זב שכפה סאה או תרקב וישב עליה אינה טמאה, שנאמר 'אשר ישב' 'אשר ישכב' (ולא אשר ישב או שכב), ומשמע שדוקא כלי שמייוחד לישביה או שכיבה נטמא מדרס. ב. כלי המיוחד לישביה או שכיבה שנטמא מדרס, ואחר כך נשבר ושוב אין ראוי לישביה או שכיבה, נטהר.

לגבי טומאת מות, הדין הא' בודאי לא נאמר, ולכו"ע גם כלי שאין מיוחד למת נטמא ממנו. בדין הב' מחלוקת, והיינו אם נטמא במת, ואחר כך נשבר ושוב אין ראוי למלאכתו הראשונה, רק למלאכה אחרת, לרבי אלעזר אין אומרים בזה 'עמוד ונעשה מלאכתנו', וטמא. לרבי יוחנן, אומרים 'עמוד ונעשה מלאכתנו', וכיון שאין ראוי למלאכתו הראשונה - נטהר.

סנדל של בהמה של מתכת טמא. א. לרב משום שראוי לשתות בו מים במלחמה, ולשיטתו אם משל אינו מטמא. ב. לרב חנינא שראוי לסוך בו שמן במלחמה, ולשיטתו טמא גם אם מאוס. ג. לרבי יוחנן שמניחו ברגליו כשבורח מן הקרב ורץ על קוצים. ולשיטתו אם הוא כבד שאין ראוי לברוח בו, אינו טמא.

דף נ"ט ע"ב

עיר של זהב: א. לר"מ לא תצא בו, יצתה חייבת חטאת שהוא משאוי. ב. לחכמים לא תצא, ואם יצתה טהורה, שהוא תכשיט וחישינן דילמא שלפא ומחויא ואתי לאתויי. ג. לרבי אליעזר יוצאה לכתחילה, שרק אשה חשובה דרכה בעיר של זהב ואשה חשובה לא משלפא ומחויא.

כלילא - שקושרין על הפדחת מאוזן לאוזן: דאניסכא - שכולו טס זהב או כסף, אסור לכו"ע, דחשיב וחוששין דלמא מישלפא. דארקתא - רצועה שמצוירת בזהב ואבנים טובות, לרב אסור, שהזהב שבו הוא העיקר וקא מישלפא, לשמואל האבנים שבה הוא העיקר ולא משלפא. לרב אשי, דארקתא לכו"ע מותר, דאניסכא, לרב אסור דילמא משלפא, ולשמואל מותר שרק אשה חשובה יוצאת בכך ואשה חשובה לא משלפא.

קמרא - אבנט חשוב, מותר. י"א של רצועה שמשבצות זהב ואבנים קבועות בו, שהוא

שב"ק פר' אח"ק ח' אייר תש"פ

דף נ"ז ע"א

פרק במה אשה

משנה. במה אשה יוצאה - בתכשיט שאינו משוי, ובמה אינה יוצאה - יש תכשיטים שגזרו חכמים שמא תשלוף להראות לחברתה את חשיבותו, ותעבירו ד' אמות ברה"ר.

לא תצא בחוטי צמר או פשתן או רצועה שבראשה. ואע"פ שהוא תכשיט אסרו לצאת בהם, משום שבחול לא תטבול בהם עד שתרפם (כדי שיכנסו מים ביניהם לשער), ושמה יזדמן לה טבילה של מצוה ותתיר אותם, ותעבירו ד' אמות ברה"ר.

לא תצא בטוטפת וסרביטין כשאינן תפורים עם השבכה, שהן חשובים וחוששים שתראה לחברתה (כנ"ל), אבל תפורין בשבכה מותר שלא תטול השבכה מראשה ברה"ר תתגלה כל שיערה.

לא תצא בכבול לרה"ר (מבואר בגמ'). וכל המוניים למעלה אסורים אף בחצר שמא תרגלים ברה"ר, וחזא גזירה היא, אבל כבול שאסרו רק ברה"ר והתירו בחצר, שלא לאסור את כל תכשיטיה ותתגנה על בעלה.

לא תצא בעיר של זהב, בקטלא, בנזמים, בטבעת שאין עליה חותם, במחט שאינה נקובה. ואם יצאה אינה חייבת חטאת (שכולם תכשיטין הם ואסורים מדרבנן שמא תשלוף ותעבירו).

תיכי חלילתא - שרשרות של חוטין חלולות ועגולות: לרב ולר"ה בריה דר' יהושע ללשון א', כל שהוא אריג לא גזרו לצאת בו בשבת, משום שאינו חוצץ בטבילה שאינו מהודק, לר"ה ללשון ב' משום שאין מקפידים ליטלם מראשם כשרוחצות. ונפ"מ בין הלשונויות כשמטופנים בטיט, ל"לא יוצאות בהם שאינם חוצצות בטבילה, לל"ב כיון שמקפידות להסיר אותם כשטובלות כדי שלא יתלככו ע"י מים שממחין את הטיט, חוששים שיעבירו אותם ברה"ר. (י"מ כוונת הגמ' קפידא לענין חציצה, ורש"י תמה על פירושה).

לת"ק חוטי צמר ופשתן והרצועות שבראשי הבנות חוצצין, לרבי יהודה של צמר ושער אין חוצצין שהמים באין בהם. ולהלן (ע"ב) מבואר שגם ת"ק החולק על רבי יהודה בחוטי צמר, מודה בחוטי שער שאינו חוצץ שאינו מהודק על השער.

חוטי צמר ופשתן חוצצין רק בראשיהן ולא בצווארן, שאין אשה חונקת את עצמה וקושרתן בריחה. חוץ מקטלא, והוא בגד שתולה בצווארה נגד לבה שלא יפול ממאלכה על בגדיה, שאשה חונקת את עצמה כדי שתראה כבעלת בשר.

דף נ"ז ע"ב

טוטפת: לרב יוסף הוא קשר שעושין לרפואה נגד עין הרע. לאביי, בזה מותר לצאת כקמיע מומחה, אלא טוטפת הוא ציצ"ק של זהב. וכדבריו מבואר בבבביתא.

יוצאה אשה בסבכה המוזהבת, שלא תשלוף ותגלה ראשה. וכן בטוטפת שהוא ציצ"ק המוקפת לה מאוזן לאוזן או סרביטין שמגייע עד לחייה, אם הם קבועים בשבכה (אבל אינם קבועים בשבכה אסור, כמו ששינוי במשנתינו).

ולא בכבול ששינוי במשנתינו, רבי ינאי נסתפק אם הוא חותם שעושין לעבד בכסותו, לסימן שהוא עבד (ומדובר בשפחה), ולפי זה כיפה של צמר שתחת השבכה מותר, שלא תבוא לשלוף משום שתגלה את שיערה, או שכונת התנא על כיפה של צמר שחוששים שתשלוף מתחת השבכה ולא תגלה ראשה, וק"ו שחותם של עבד אסור. לרבי אבהו הכוונה על כיפה של צמר, וכדבריו מבואר בבבביתא. לרשב"א יוצאים בכבול לרה"ר, שכל שהוא למטה מן השבכה יוצאין בו, ולמעלה מן השבכה אין יוצאין בו.

יוצאה אשה באיטטמא לחצר, אבל לא לרה"ר. והוא מצנפת קטנה המאגדת שערות קטנות שלא יצאו חוץ לקישוריה.

ג' דברים נאמרו באיטטמא: א. אין בה משום כלאים, שעשויה כמין לבד ואינה טווייה. ב. אינה מטמאה בנגעים, ומטעם הני"ל, שנאמר בנגעים בגד ולמדים מכלאים שיהא שוע וטווי. ג. אין יוצאין בה לרה"ר. משום ר"ש אמרו אף אין בה משום עטרות כלות (שגזרו עליהם מהחורבן ואילך).

יום א' פר' אמור ט' אייר תש"פ

דף נ"ח ע"א

לשמואל כבול ששינוי שלא תצא בה, הוא חותם של עבד (אבל כיפה של צמר מותר, ולא כרבי אבהו).

עבד שעשה חותם לעצמו, לא יצא בו אפילו אם הוא בצווארו, שמא יטלנו ויוליכנו בידו. **עשה לו רבו חותם בצווארו**, אם הוא של טיט מותר, שלא יטלנו מעליו מחמת אימת רבו, ואם יפסק לא יביאו בידיו שאין לרבו צורך בו, של מתכת אסור, שאם יפסק מקפיד רבו שיביא את שבריו, וחוששים שיעבירו. **עשה לו חותם על כסותו**, גם של טיט אסור, שמא יפסק וישבר, ומפחד רבו יקפל טליתו על כתפיו שלא יראה מקום החותם.

שמואל התיר לרב חנינא בר שמואל לצאת בחותם שבטליתו שהיה מראה שהן כפופין לריש גלותא, לפי שריש גלותא לא הקפיד עליו אם ילך בלא חותם, אבל לשאר חכמים אסר

תכשיט, ולמשלפא לא חיישנין שאין דרך להתיר חגורו בשוק. וי"א בעשוי כולו מזהב או כסף שכך דרך בני מלכים וכל בני ישראל בני מלכים הם.

שני חגורות משאוי הוא ואסור (וי"מ שמותר, ורש"י דחה דבריהם).

רסוקי - חתיכת מעיל רחבה, אם רצועות קצרות תלויות בה לקושרה בהם ולהדקה סביבותיו, מותר, דאין לחשוש שיפול ויעבידנו. ואם לאו, אסור.

לא בקטלא - בגד שיש לו שנצים שמכנסת בו רצועה רחבה וקושרת סביב צוארה, והבגד תלוי על לבה, וחשוב ומצוייר בזהב. וי"מ כמין חצי עגול עשוי כמין כלבוס.

לא בזמנים, היינו זמני אף, אבל זמני אוננים מותר דטירחא למישלף ואחויי.

יום ג' פר' אמור י"א אייר תש"פ

דף ס' ע"א

טבעת שאין עליה חותם - שנינו במשנה שלא תצא מדרבנן גזירה שמא תשלוף, ואם יצאת פטורה חטאת שהוא תכשיט.

טבעת שיש עליה חותם לענין שבת - א. לרבי זירא, מחלוקת היא, לרבי נחמיה החותם עיקר, ולאשה שאין דרכה לחתום משאוי הוא, וחכמים הולכים אחר החתום והטבעת עיקר. והוא תכשיט. ב. לרבא יש עליה חותם הוא תכשיט לאיש, אין עליה חותם הוא תכשיט לאשה. ג. לרב נחמן בר יצחק לענין שבת משוי הוא.

טבעת שיש עליה חותם לענין קבלת טומאה - א. לרבי זירא תלוי במחלוקת רב נחמיה וחכמים הנ"ל. ב. לרבא תלוי בין איש לאשה כנ"ל לענין שבת. ג. לרב נחמן בר יצחק אע"פ שאינו תכשיט, כלי מעשה הוא ומקבל טומאה.

טבעת של מתכת וחותרמה של אלמוג טמאה, שהטבעת עיקר ופשוטי כלי מתכות מקבל טומאה ולרבי נחמיה טהרה, (חוט). טבעת של אלמוג וחותרמה של מתכת, לרבנן טהרה כפשוטי כלי עץ, לרבי נחמיה טמא שהולך אחר החותם. וכן בעול הלך אחר סמלוניו וכו', וחכמים הולכים אחר המעמיד.

מחט שאינה נקובה: אם אוגרת בה שערה לאביי תצא בה, כיון לצניעותא היא לא שלפא. ואם יש על ראשה טס של זהב ומניחתה כנגד פדחתה, לא תצא בה דתכשיט הוא.

משנה. לא יצא האיש בסנדל מסומר, בסנדל יחיד כשאין ברגלו מכה (לירושלמי שלא יחשדוהו שסנדלו השני אחוז תחת כנפיו, וי"מ שמא ילעיגו עליו ויטלנו בידיו ויעבידו). לא יצא בתפילין, בקמיע שאינו מומחה (אבל מומחה הוא תכשיט לחולה ומותר). לא יצא בשריון בקסדה במגפיים, ואינו חייב חטאת (שהוא מלבוש בחול למלחמה).

טעם האיסור בסנדל מסומר: לשמואל הנשיא שהמגזירה נחבאו במערה, אמרו הנכנס אל יצא ונחפץ סנדלו של אחד וסברו שיש בו זיהו והרגו יותר ממה שהרגו האויבים, לרבי אילעאי בן אלעזר שמעו קול מעל המערה וסברו שהאויבים באו ודחקו זה בזה וכו', לרמי בר יחזקאל שמעו קול אחורי בהכ"ז וסברו שהאויבים באו וכו', באותה שעה אמרו אל יצא אדם בסנדל מסומר. ולא אסרו בחול רק בשבת שהמעשה היה בשבת, וגם ביו"ט אסרו שהוא זמן כינופאי שיש בה איסור מלאכה, ולא בתענית ציבור שהוא כינופאי דהתירא.

דף ס' ע"א

סנדל המסומר העשוי לנוי מותר, שאינו כעין המאורע. לרבי יוחנן היינו חמש בכל סנדל, שתיים לצד היצוץ ושתיים לצד נגימי ואחד ברצועות, לרבי חנינא שבע בכל סנדל, שלש מכאן ומכאן ואחת ברצועות. אבל שמונה בכל סנדל אסור.

תפר מנעל של עור לפני מן הסנדל, מותר, שנעשה מנעל ובמנעל לא גזרו רבנן.

עשה המסומר כמין כלבוס (ששני ראשיו חדין וכפופים), או עשה ראש המסומר רחב כמין טס או חד כיתד, או חיפהו כולו במסמרות כדי שלא תהא הקרקע אוכלתו, או חיפהו עור מלמטה וקבע מסמרות ולמטה מותר. משום שנשתנה ממעין המאורע.

לא יצא בסנדל ולא יטייל מנעל לבית, ואפילו ממיטה למיטה. לת"ק מטלטל אותו לכסות בו כלי או לסמוך בו כרעי המיטה, שתורת כלי עליו, ולר' אלעזר ב"ד שמעון אסור שמא יבוא לנעלו. ואין הלכה כר"א בר"ש.

נשירי רוב מסמרותיו - אם נגממו מלמעלה ורישומו ניכר, אפילו נשתירו הרבה מותר, שניכר שאינו כביריתו, ואם נעקרו לגמרי ואין ניכר שהיה בו, אם נשאר ארבע בסנדל קטן וחמש בסנדל גדול מותר, ואם נשאר יותר אסור. ורבי מתיר עד שבע, ובסנדל נוטה (שתחתו שלו עב מצד זה ורק מצד זה, וצריך להגביהו שהיה שוח) עד י"ג. **רבי חייא היה מותר הרבה מסמרות אם לא היו קורים אותו** 'בבלאי שרי איסורי'. וכמה, בפומבדיתא אמרו כ"ד מסמרות ובסורא כ"ב.

יום ד' פר' אמור י"ב אייר תש"פ

דף ס"א ע"א

כשיש ברגלו מכה יוצא בסנדל יחיד - לרב הונא באותה שיש בה מכה, שהסנדל עשוי לצערך שלא ינגף ביתידות. (שיודעים שיש לו מכה ואין חוששים שהשניה בידו, שמכירים בו שא"צ סנדל רק משום מכה. ולרבנן מכה של רש"י (לעיל ס' ע"א) גם אם ילעגו עליו לא יטלנה בידו, שמצטער ביתידות מחמת המכה. **לחייא בר רב באותה שאין בה מכה, שסנדל עשוי לתענוג, והשניה מכתה ומכותה עליה מונעתו מלנעול (ולא יחשדוהו שהשניה בידו וגם לא ילעגו עליו).** לר' יוחנן מנעלים כתפילין, מה תפילין בשמאל אף מנעלין בשמאל (תחילה), ובברייתא תניא נועל של ימין ואח"כ של שמאל. להלכה רצה רב יוסף לומר 'דעבד הכי עבד ודעבד הכי עבד', ואביי דחה דבריו. מר בריה דרבנא נעל ימין תחילה ולא קשר, ונעל שמאל וקשר, ואח"כ קשר של ימין. רב כהנא לא הקפיד בסדר לבישת המנעלים.

נועל - של ימין תחילה, חולץ - של שמאל תחילה, רוחץ או סך - של ימין תחילה. הרוצה לטוץ כל גופו סך ראשו תחילה שהוא מלך על כל אבריו.

לא יצא בתפילין - גם למ"ד שבת זמן תפילין, שמא יחולץ אותם כשכא לפנות ויעבידנו ברה"י. ואינו חייב חטאת גם למ"ד שבת זמן תפילין משום שהם דרך מלבוש.

יוצאים בשבת עם קמיע מומחה. ומומחה נעשה על ידי שריפא שלש פעמים, בין אם רק איתמחי גברא שכתבו, ובין אם רק איתמחי קמיע זה (הפרטים בזה מבוארים להלן בסוף הסידום). בין קמיע של כתב ובין של עיקרין, בין חולה שיש בו סכנה ובין חולה שאין בו סכנה. ואפילו עדיין לא חלה, אלא בא ממשפחת נכפיים ודואג שלא יכפה. ומותר לקשרו ולהתירו אף ברשות הרבים, ובלבד שלא יקשרנו בשיר ובטבעת משום מראית עין שאינו נראה לרפואה.

דף ס"א ע"ב

ברכות וקמיעין אע"פ שיש בהם אותיות (של שם) ומענינות הרבה של תורה, אין מצילים אותם מפני הדליקה, ונשרפין במקומם.

היה כתוב שם על ידות הכלים או על כרעי המטה, יקוץ מקום השם ויגנזנו.

איבעיא להו אם קמיעין יש בהם קדושה ליכנס לבית הכסא. וחולה שיש בו סכנה מותר משום פיקוח נפש. וכן מחופה בעור ודאי מותר (שאין גנות להכניסו בבית הכסא).

יוצאין בקמיע מומחה, ולצד שאסור ליכנס עמה בבית הכסא, מותר רק בקמיע של עיקרין,

או בקמיע של כתב בחולה שיש בו סכנה, ובמחופה עור גם לחולה שאין בו סכנה. אבל כשאינו מחופה שאסור ליכנס בבית הכסא, אסור לצאת בו שמא יצטרך לבית הכסא ויטלנו בידו ארבע אמות ברה"י, ואינו נקרא תכשיט אלא כשהוא לובשו.

כללי איתמחי גברא ואיתמחי קמיעא (רש"י עפ"י תוספות הרא"ש)

אדם שריפא שלש פעמים מחלה מסוימת במין קמיע מסוים: אם שלשת הרפואות היו לחולה אחד - איתמחי מין קמיע זה רק כשנכתב על ידי אדם זה. אם ריפא שלשה חולים שונים - מין קמיע זה איתמחי לכל מי שכותבו, אך האדם לא איתמחי.

חולה אחד שחלה שלש פעמים, וכל פעם ריפאו אדם אחר, אך באותו מין קמיע - מין קמיע זה איתמחי לכל מי שכותבו, אך האנשים לא איתמחו.

אדם שריפא שלשה חולים כל אחד ממחלה אחרת, על ידי שלשה מיני קמיעות - האדם איתמחי לכל קמיעות שיכתוב, והקמיעות לא איתמחו אם יכתבם אחר.

אדם שריפא על ידי שלשה מיני קמיעות בכל אחד מהם ריפא מחלה מסוימת שלש פעמים - איתמחי גברא לכל מיני קמיעות, ואיתמחי שלשה קמיעות אלו לכל מי שיכתבם. ודבר זה שייך בשני אופנים: א. שלשה אנשים חלו במחלה מסוימת, וריפאם עם מין קמיע מסוים, ואחר כך חלו שלשתם במין מחלה אחרת, וריפא את שלשתם בקמיע ממין שני, ואחר כך חלו במין מחלה שלישית, וריפא את שלשתם בקמיע ממין שלישי. ב. כל אחד משלש החולים חלה במחלה מסוימת שלש פעמים, ואת כל אחד מהם ריפא במין קמיע מסוים שלש פעמים.

אדם שריפא חולה אחד משלש מחלות שונות כל מחלה על ידי מין קמיע אחר - הקמיעות בודאי לא איתמחו. והסתפק רב פפא האם האדם איתמחי לכל מין קמיע שיכתוב, או שמא רק חולה זה יש לו מזל להתרפאות על ידי קמיעות.

יום ה' פר' אמור י"ג אייר תש"פ

דף ס"ב ע"א

הזכנס לבית הכסא חולץ תפיליו ברחוק ד' אמות ונכנס, אע"פ שהפרשיות מכוסות בעור, מ"מ השי"ן שקומט שלשה קמטין הוא עבור החיצון, והלכה למשה מסיני הוא. וכן דלית (שקשר הרצועה אחת לצפון ואחת למזרח כמין דלית), וי"ד (שהוא רצועה קטנה תלויה בה כמין יו"ד). הלכה לקושר מיני.

משנה. לא תצא אשה במחט נקובה, בטבעת שיש עליה חותם, בכוליאר (שקושרת בו מפתיח החלוק), אם יצאה, חייבת חטאת.

לא תצא בכובלת (קשר שקשרו בו סם שריחו ערב, ואשה שריחה רע טוענתו עליה), ובצלוחית של פלייטון (שמן אפרסמון). **ואם יצאה:** לר"מ חייבת חטאת - שהוא משאוי, לחכמים לא תצא לכתחילה ואם יצאה פטור - שהוא תכשיט וחוששים שתשלוף כדי להראות ותעבידנו. לר"א (בברייתא) תצא לכתחילה - שרק אשה שריחה רע דרכה בכך, והיא לא תשלוף להראותה שגנות הוא לה. ואם אין בה בושם בצלוחית, אין זה תכשיט וגם לר"א חייבת.

אשה שיצאה בטבעת שאין עליה חותם פטורה, וכשיש עליה חותם חייבת. אמר עולא וחילופיהו באיש - שהאיש שיצא בטבעת שאין עליה חותם חייב, וכשיש עליה חותם פטור. ואין אומרים מיגו דהוי תכשיט לזה יהיה מותר לזה (כמו לענין רועים להלן). שהנשים עם בפני עצמן.

הרועים יוצאים בסקין (שמתכסין בהם מפני הגשמים). והוא הדין בכל אדם, כיון שדרכם של רועין בכך והוא תכשיט אצלם, מותר גם למי שאינו רגיל בו.

המוצא תפילין בשבת בשוק - מכניסם דרך מלבוש בין איש ובין אשה, ולעולא הוא רק למ"ד לילה ושבת זמן תפילין ונשים חייבות בתפילין, אבל למ"ד תפילין זמן גרמא הוא ונשים פטורות, אסור לאשה ללבושם אע"פ שהוא תכשיט לאיש, שהנשים עם בפני עצמן.

טעם שהוצאת טבעת שאינו תכשיט דרך מלבוש באצבע אינו נחשב כלאחר יד - שפעמים אדם נותן לאשתו טבעת שיש עליה חותם להולוכה לקופסא, ומניחתה בידה עד שמגעת לקופסא, ופעמים האשה נותנת לבעלה טבעת שאין עליה חותם להולוכה לאומן, ומניחה בידו עד שמגיע לאומן.

דף ס"ב ע"ב

המוציא אוכלים פחות מכשיעור בכלי - מחלוקת היא להלן אם חייב על הכלי או שהוא פטור משום שהכלי טפל לאוכל.

שיעור הוצאת בשמים בכל שהוא, ואם הוציא כלי שאין בו בושם וקלט את הריח, לר"א בר אבהו תלוי במחלוקת הנ"ל אם חייב על הכלי כשאין באוכל שיעור. ולרב אשי חייב לדברי הכל, שאי אפשר לומר שהכלי נעשה טפל לריח משום שאין בו ממש.

על דבר שיש בו תענוג ושמחה גזרו רבנן משום צער החורבן, ולא על דבר שיש בו תענוג ואין בו שמחה. ולא כרבי יהודה בן בבא שגזר על פלייטון שיש בו תענוג בלבד.

שלושה דברים מביאין לידי עניות א. המשתין בפני מטתו ערום (אורחא דמילתא נקט ולא דוק ערום). וכשחזיר פניו למטה, ומשתין על הרקע. אבל אם חזיר פניו לאחוריו או שמשתין בכלי לא. ב. **המזלזל בניטילת ידים.** רבא היה מפרש שאינו נוטל כלל, אבל משא ולא משא (שאינו רוחץ ומשפשף יפה אלא מעט מים, כגון רביעיית מצומצם), לא, ודחו דבריו ממה שאמר רב חסדא שרוחץ מלא חבניו מים ונותנים לו מלא חבניו של טובה. ג. **שאשתו מקללתו בפניו.** על עסקי תכשיטיה, וכשיש לו ואינו רוצה לקנות לה.

יפן עין גבהו בנות ציון - שהלכו בקומה זקופה. **ותלכנה נטויות גרון -** הלכו עקב בצד גודל. **משקרות עניים -** שמלאו כחול בעיניהן ורמוזו את הבחורים. **הלוח טפף -** שהלכו ארוכה בצד קצרה. **ברגליהם תעכסנה -** שהטילו מור ואפרסמון במנעליהן והלכו בשוק והכניסו יצה"ר בבחורי ישראל. ועונשם מקום שמתבשמות נעשה נמקים, מקום שחוגרות נעשה נקפים ומקום שמתקשות נעשה קרחים.

ישפח ה' קדקד בנות ציון - שפרחה בהן צרעת כמו שנאמר לשאת ולספחה. **וה' פתחן יערה -** (פתחן כמו פתחיהן). חד אמר שנשפכו קקיתון (שופכות דם זיבה). וחד אמר שנעשו פתחיהן כיער (נתמלאו שער).

יום ו' פר' אמור י"ד אייר * פסח שני תש"פ

דף ס"ג ע"א

עצמי ירושלים של קינמון היו, ובשעה שהיו מסיקין מהן ריחן נודף בכל ארץ ישראל. משחרבה ירושלים נגנזו ולא נשתירי אלא כשעורה, ונמצא באוצרות של צימצמאי המלכה.

משנה. לא יצא איש - בסייף, בקשת, בתריס, באלה (דומה למקל), וברומח. **אם יצא -** לת"ק חייב חטאת שאינו תכשיט אלא לגנאי שהרי לעתיד יהיו בטלין, לרבי אליעזר אינו חייב חטאת שתכשיטין הן לו.

בירית - אינה מקבלת טומאה, ויוצאין בה בשבת. **ככלים -** טמאים ואין יוצאין בהן בשבת (דין זה מבואר בע"ב).

וכתו חרבותם וגו' ולא ישא גוי אל גוי חרב - חכמים למדו מכאן שכלי זיין גנאי הם ולא

תכשיט שהרי בטלית לימות המשיח. ורבי אליעזר ללשון א' בטלית רק משום שאינן צריכין, וללשון ב' גם לימות המשיח אינן בטלית (כדעת שמואל בסמוך).

ימות המשיח: לשמואל, אין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד גלויות (ונביאים נתבאו לעוה"ז), לר"ח בר אבא נביאים נתבאו לימות המשיח, אבל עוה"ב עין לא ראתה אנליקים וזלתיך. **חגור חורבן וגו' הודך והדרך** - יש מפרש שרבי אליעזר למד מכאן שכלי זיין תכשיטין הן, ואע"פ שנדרש על דברי תורה **שיהא זהיר לחזור משנתו** שתהיה מזומנת לו בשעת הדין, מ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

רב כהנא גמר כל הש"ס כשהיה בן י"ח שנה, ולא ידע הכלל שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ולמדנו מזה 'דליגמר איניש והדר ליסבר', שמתחילה ילמוד שמועות מרב, אע"פ שאינו יודע כל הטעמים, ואח"כ ילמוד הטעמים.

שני תלמידי חכמים המחדדין זה לזה בהלכה הקב"ה מצליח להם, ועולין לגדולה, אם הוא לשמה ולא הגיס דעתו. וזוכין לתורה, ולדברים שנאמרו בימינה של תורה (ראה בסמוך).

אורך ימים בימינה - למימינינה בה (שמפושפשו טעמיהן בדקדוק, ל"א שעוסקים לשמה) אורך ימים וגם עושר וכבוד, **'משמאלה עושר וכבוד'** - למשמאלין בה (שאין יגיעים בה כל צרכן, ל"א שעוסקים שלא לשמה) עושר וכבוד בלבד.

שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה - שנושאים ונותנים בנחת רוח, וכדי שילמדו זה מזה, הקב"ה מקשיב להן שנאמר אז נדברו וראי ה' וגו'.

ולחושבי שמו - אפילו חישב לעשות מצווה ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה.

העושה מצווה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות, ואפילו הקב"ה גוזר גזירה הוא מבטלה.

שני ת"ח המקשיבים זה לזה בהלכה - הקב"ה שומע קולן, ואם אין עושים כן גורמין לשכינה שמתלתקת מישראל.

שני ת"ח המדריגלים זה לזה בהלכה - שאומרים בא נלמד ונבין בין שנינו, הקב"ה אוהבן. והוא שיודעים 'צורתא דשמעתא' (שורש הדבר קצת למדו מרבים), ואין להם רב בעיר ללמוד ממנו.

גדול המלווה יותר מהעושה צדקה, לפי שאין העני בוש בדבר. ומטיל לכיס מעות ומלאי להשתכר בהן למחצית שכר, גדול יותר מכולם.

הדבק בתלמיד חכם גם אם הואנוקס ונוטר כחש, שסופך ליהנות מתלמודו. אבל עם הארץ אל תדור בשכנותו אפילו הוא חסיד, שאין חסידותו שלם וסופך ללמוד ממנו.

דף ס"ג ע"ב
המגדל כלב רע בביתו - מונע חסד מביתו, שאינו מניח את העניים לבוא לפתחו, ופורק ממנו יראת שמים.

שמח בחור בילדותיך וגו' ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט - לרב הונא עד 'ודע' דברי יצר הורע, מכאן ואילך דברי יצר טוב, לריש לקיש עד 'ודע' לדברי תורה, שילמוד בשמחה ולהתיר פי ראות עיניו, מכאן ואילך למעשים טובים, שסופך ליתן את הדין אם אינו מקיים.

אצעדה - (של זרוע) טמאה, שנאמר במעשה מדין אצעדה.

בירית - עומדת בשוק תחת אצעדה שבזרוע, על שתי הרגלים, כדי להחזיק בתי שוקיה שלא יפלו. וטהורה, לפי שאינה לנוי אלא כלי המשמש כלי, ויוצאים בה בשבת, שהוא צורך לבישה, ואין חוששים שתשלוף להראותה שלא תגלה שוקה.

כבלים - היינו בירית שבשתי הרגלים, ומטילין שלשלת ביניהם ונעשו כבלים. ומקבלים טומאה משום השלשלת שהוא כלי שעי"י לא יהיו פסיעות הבתולות גסות, ולא תצא בהן בשבת שמא תשלוף השלשלת תראה, שלא תגלה את שוקה שהרי בירית במקומה עומדת.

ציץ כמין טס של זהב, רחב שתי אצבעות, ומוקף מאוזן לאוזן, וכתוב עליו 'קודש לה'. לת"ק בשתי שיטין, וי"ד ה"א למעלה וקודש למ"ד למטה, ור"א ברבי יוסי העיד שראהו ברומי וכתוב קודש לה' בשיטה אחת.

תכשיט כל שהוא טמא מציץ, אריג כל שהוא טמא מ'או' בגד, חציזו אריג וחציזו תכשיט שאינו אריג וכולו כל שהוא, טמא מיכל כלי מעשה'.

שב"ק פר' אמור ט"ז אייר תש"פ

דף ס"ד ע"א
שק שעשוי מנוצה של עזים, טמא אע"פ שאינו אריג, משום שדרכו של עני לקלוע שלש נימין ולתלות בצוואר בתו, וקליעתו זוהי אריגותו.

קלקלי וחבק - (צרכי רכיבה העשויות מנוצה של עזים שהן טווי ואריג) טמאים בטומאת מת שנאמר 'וכל מעשה עזים', וכן בטומאת שרץ בגזירה שוה 'בגד ועור' מטומאת מת (למסקנא). **חבלים ומשיחות** - שאינם טווי, אינם טמאים בשרץ שנאמר 'שק', וכן בטומאת מת מגזירה שוה משרץ.

דבר הבא מזנב סוס ופרה טמא כמעשה עזים, שנאמר בטומאת שרץ 'או שק', וטומאת מת למדין משרץ בגזירה שוה ה"ל'.

בגד ועור - הנאמר בטומאת שרץ והנאמר בטומאת מת מופנים לדרשה, שכבר הוקשו לשכבת זרע שנאמר בו בגד ועור, ולכן למדים בגזירה שוה ואין משיבין.

ונקרב את קרבן ה' וגו' עגיל וכומז'. עגיל - דפוס של דדין. כומז - דפוס של בית הרחם. **ויקצוף משה על פקודי החיל** - אמר לישראל שמא חזרתם לקלוקלכם, אמרו לו לא נפקד ממנו איש מדת יהודית, אלא שמביאין קרבן לכפרה שלא יצאו מידי ההורו. תנא דבי רבי ישמעאל שהוצרכו לכפרה שזנו עיניהם מן הערווה.

דף ס"ד ע"ב
מנה הכתוב תכשיטין שבחוץ עם תכשיטין שבפנים, לומר שהמסתכל באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקום התורפה.

יוצאה אשה בחוטי שער משלה (תלושין), ומשל חברתה, משל בהמה. ויש חידוש בשל חברתה יותר משלה שהוא מאוס, ואע"פ כן אין חוששים שילעגו עליה ותשלוף אותם, ובשל בהמה אע"פ שאינה בת מינה.

יוצאה אשה בטומאת שרץ (לעיל נו: מבואר מה הן) כשהם תפורין לשבכה, שלא תשלוף להראותה. וכן בכבול (כובע תחת השכמה) ובפאה נכרית לחצר, וכן במוך שבאזנה ובסנדלה ושהתקינה לנדתה.

יוצאת בפילפל וגרגיר מלח, וכל דבר שנתנה לתוך פיה מבעוד יום (לריח הפה או לחולי שיניים), אבל לא תתן בשבת, וכן אם נפל לא תחזיר.

שן תותבת של זהב - לרבי מותר, וחכמים אוסרים, שמשונה משאר שיניים וחוששים שילעגו עליה ותעביירו בידה (ובשן תותבת של אדם אחר לר"ה מותר. רש"י בלשון ב').

לא תצא ילדה בשער של זקינה וזקינה בשל ילדה שלבנות על שחורות או להיפך מאוס

ואתי למישלף.

כל מה שאסרו חכמים לצאת בו לרה"ר, לרב אסור גם לחצר שמא תצא בו לרה"ר, חוץ מכלול ופאה נכרית שלא נתגנה על בעלה. ולרבי ישמעל ב"ר יוסי הכל מותר בחצר ככבול.

'והדוח בנדתה' - זקנים הראשונים אמרו שלא תכחול ולא תפקוס ולא תתקשט בבגדי צבעונין, עד שבא ר"ע ולימד א"כ אתה מגנה על בעלה, ומה ת"ל 'והדוח בנדתה', שתהא בנדתה עד שתבא במים (אע"פ שכבר עברו שבעה ופסק מעיינה, בטומאתה היא עד שתטבול).

יום א' פר' בה"ב ט"ז אייר תש"פ

דף ס"ה ע"א

דבר שאסרו חכמים מפני מראית העין - נחלקו תנאים אם אסור גם בחדרי חדרים או לא. דתניא פוקק זוג שבצווארה ומטייל עמה לחצר, וברה"ר אסור משום מראית העין דמחזי כאזיל לחיננא. ובברייתא אחרת תניא לענין בגדים שנשרו בדרך במי גשמים. ששוחן בחמה ולא כנגד העם. ורבי יהודה פסק בשם רב, שאסור אפילו בחדרי חדרים.

מוך באזנה ושכסנדה שמותר לצאת בה, הוא דווקא כשקשור באזנה ובסנדלה. ואם תוחבו באזנו ומחוקק יפה התייר רבי יוחנן לצאת בו אע"פ שאינו קשור (ע"פ לשון א' ברש"י).

מוך לנדתה - סבר רמי בר חמא לומר שמותר דווקא אם קשורה בין ירכותיה, רבא התייר אע"פ שאינו קשור כיוון דמאיס לא אתיא לאתויי. אפילו אם עשתה בית יד למוך ויכולה לאחוזו בו מותר, שגם בבית יד הוא מאוס.

שן תותבת של כסף - מותר לצאת בו גם לחכמים שאוסרים שן של זהב. טעם החילוק: ללשון א', זהב משונה שאר שיניים, ויבזו אותה ותטלנו בידה, אבל כסף דומה לשאר שיניים, ללשון ב' זהב חשיבא ואתי לאתויי כסף לא חשיבא.

תנאים הסוברים מידי דמגניא ביה לא אתיא לאחוזי: א. רבי - שהתיר שן של זהב. **ב. רבי אלעזר** - שהתיר בכובלת ובצלוחית של פלטיין ג. **ר"ש בן אלעזר** - שהתיר כל שהוא למטה מן הסבכה.

משנה. יוצאה בסלע שעל הצינתי - מטבע שקשורים במכה שתחת פרסת הרגל, שהוא קשה, ויש בו לחלוחית היוצא מהכסף, ויש בו צורה, וכל אלו מועיל למכה.

בנות קטנות, שמנקבות אזניהם ואין עושים נזמים עד שיגדלו, ונותנין חוטיין או קסמים באזניהם שלא יסתמו אזניהם, יוצאות בחוטים אלו, ואפילו בקסמין שאינן תכשיט של נוי, כיוון שאינם משאוי. (רש"י בלשון א'. וי"מ חוטיין שקולעת בהן שערה, שהגדולות אסורות משום ששייך בהם טבילה כמבואר בריש פרקיין, וקטנות שהטבילה אינה מצויה בהם התיירו. ורש"י דחה פירוש זה).

עריבות (ישראליות שבערב) יוצאות רעולות - מעוטפות ראשן ופניהם חוץ מן העיניים. וכן מדיות (ישראליות שבמדי) יוצאות פרופות (מה שקשורין בטלית שלא יפול). וה"ה כל אדם אלא שדברו בהוה.

חוטיין צבעוניין: אבוא דשמואל לא הניח לבנותיו לצאת בחוטיין צבעוניין, אע"פ ששינוי שיוצאות בחוטיין, בצבעונין חוששים למישלף ואחויי.

אבוא דשמואל לא הניח לבנותיו הבתולות לישן זו אצל זו, כדי שלא יתאוו לשכב עם איש. **נשים המסוללות זו לזו** - לרב הונא פסולות לכהן גדול שאינן בתולה שלימה.

דף ס"ה ע"ב

נהר פרת - לרב, מימיו מתרבים ממי גשמים של א"י, וכך סובר אבוא דשמואל, ומשום כך עשה מקוה לבנותיו בימי ניסן, שחשש שמא נתרבו מי הגשמים שנמשכו תוך הנהר מהפשרת השלגים על מי הנהר, ואין להם דין מעיין שכשר בזוחלין ולא בנוטפין. וכן אמר שמואל שפרת מותר בזוחלין בתורת מעיין, רק בימי תשרי שחדלו הגשמים. אך שמואל חולק על עצמו, שאמר במאמר אחר שהנהר מתברך ממקורו ולא ממי הגשמים.

אשה ופרפת לכתחילה בשבת על האבן שהקצה לכך, אבל לא על מטבע דלאו בר טלטול הוא.

אביי בסתפק אם מותר לאשה להערים ולפרוץ על האגוז, כדי להוציא לבנה קטן לאוכלו. והספק הוא בין למ"ד מערימין בדליקה ולובש כל מה שיכול, שמא שם התיירו שאם לא יתירו יבוא לכבות, אבל כאן לא יבוא להוציא, ובין למ"ד אין מערימין, ששם הוא דרך הוצאה, אבל כאן אינו דרך הוצאה.

יום ב' פר' בה"ב י"ז אייר תש"פ

דף ס"ו ע"א

משנה. הקיטע - לר"מ יוצא בקב שלו דמנעל דידיה הוא, לרבי יוסי אסור דלאו תכשיט הוא. **איש יש לקב בית קיבול** לבגדים רכים ומוכין כדי להניח ראש שוקו עליהן, מקבל טומאת מוגע, ואם אין לו קב קולר ר"ל לראש שוקו ואינו מניח שם כתפיתן, דינו כפשוטי כלי עץ ואין מקבל טומאה, ודבעינן דומיא דשק שקיבול שלו עשוי לטלטל מה שנותנים לתוכו.

קיטע בשתי רגלין שהולך על שוקיו ועושה לו סמוכות של עור, טמאין מדרס אם הוא זב, ויוצאין בהן בשבת שהן תכשיט שלו, ונכנסין בהן בעזרה, שאין זה מנעל משום שאינו בראש רגלו.

קסמים וסמוכות - קיטע שיבשו גידי שוקיו, ויושב על כסא, וכשהולך נסמך על ידי בספסלים קטנים, וסמוכות שלו שעושה לראשי שוקיו, טמאין מדרס, ואין יוצא בהן בשבת (י"מ שאינו צריך להם כ"כ, ורש"י פירש דלא מנחי אררעא וזימנין דמשתלפי), ואין נכנסין בהן בעזרה.

לוקטמין: כמה שיטות נגמ' מהו, א. חמור הנישא בכתפיים, שהליצינים עושים אותו, ונראה כמי שרוכב עליו. ב. שמהלכין בהם במקום טיט. ג. הנקשרת על הפרצוף להבעית הנבים קטנים (מסכה). ואינם מקבלים טומאה שאינו כלי תשמיש ולא תכשיט, ואין יוצאין בהן בשבת.

חליצה בסנדל של עץ - לרבי מאיר הסובר שקיטע יוצא בקב שלו, חליצתה מנעל של עץ נחשב מנעל, ולרבי יוסי חליצתה פסולה.

כוורת של קש ושמופת של קנים - לרבי עקיבא מקבל טומאה, ולר"י בן גורי אינו מקבל טומאה (לל"א ברש"י שאין דרך לעשות כוורת מקש, ולל"ב משום שקש' אינו עץ, ור"ע סובר שהן עץ כיון שהם קשים).

סנדל של סיידין טמא מדרס, ואין אומרים שלא נעשה להילוך, משום שהסייד מטייל בו עד שמיגע לביתו.

קב של קיטע שיש לו בית קיבול כתיתין - לאביי טמא טומאת מת ולא טומאת מדרס (שנעשה אב הטומאה ע"י מת מוגע או באהל, אבל אינו נעשה אב ע"י מדרס. שאינו עשוי לסמיכה אלא לתכשיט ואל"ע עמוד ונעשה מלאכתו), ולרבא טמא טומאת מדרס, משום שלפעמים סומך עליו. רבא מוכיח דבריו מעגלה של קטן שטמאה מדרס משום שפעמים יושב עליה, אביי מוכיח ממקל של זקנים שהוא טהור משום שאינו עשוי לסמיכה, ורבא דחה ראייתו שהוא עשוי לתקן פסיעותיו ולא לסמיכת גופו.

דף ס"ו ע"ב

משנה. הבנים יוצאין בקשרים - לרבי יהודה היינו קשורי פואה שתולין בצוואר לרפואה,

לרב חמא בר גוריא היינו בן שיש לו געגועים על אביו, שנטול רצועה של מנעל ימין וקושר בשמאלו, וסימנך תפילין שיד ימין קושר לשמאל, ואם מחליף סכנה הוא שמועגע ויתר מדאי. **בני מלכים יוצאים בזגין** של זהב לנוי. וכן בכל אדם אלא שדיברו בהווה.

על רפואת המואל אמר אבוי בשם אמו ששלש קשרים מעמידין החולי שלא יגדל, חמשה מתרפאים, שבעה מואל וגם לכשפיר. ואמר ר"א בר יעקב שמרפא רק אם לא ראה שמש ירח ומטר ולא שמע קול ברזל וקול תרנגולת וקול פסיעות. אמר ר"ב בר יצחק נפלה רפואת הפואה בבבוי, שאין אדם נזהר בכל אלו.

מי שחש במעיו, מותר לכפות בשבת על טבורו כוס שיש בו הכל, שאוחז את הבשר ומושר את המעיים, ומושיבן במקומן. **מותר לסוך בשבת בשמן ומלח** את כפות ידיו ורגליו כדי להפיג את היין. **מותר לחנק בשבת** - למי שנפרקה חוליא של מפרק צווארו, שתולין אותו בראשו וצווארו נפסט. **מותר לכרוך את התינוק בבגדים** ולקושרו בחגורה רחבה כדי לישב פרקי אבריו שרכין ונשמטין בחבלי לידה.

בכל הלחישות יזכיר את מי שלוחשין עליו בשם אמו (פלוגי בן פלוגית). כל הקשרים בשמאל. כל הלחשים שמפורש כמה פעמים יכפלו אותו, כופלין אותו כפי מניינו, ואם לא נתפרש מנינו, כופלים אותו מ"א פעמים.

אבן תקומה - שנושאות נשים מעוברות שלא יפילו, יוצאין בה בשבת, ואפילו אשה שלא הפילה מעולם, ואפילו עדיין אינה מעוברת שמה תתעבר, משום ר"מ אמרו גם במשקל אבן תקומה, ששקלו שום דבר כנגדה, ונמצא החפץ מכון מאליו למשקל האבן, ולא שחיסרו ממנו או הוסיפו עליו לכוונו. ונסתפק אבוי אם גם במשקל דמשקל.

יום ג' פ' בה"ב י"ח אייר ל"ג בעומר תש"פ

דף ס"ט ע"א

מה ששינוי כל אדם יוצאים בזגין ולא רק בני מלכים לר' אושעיא רבי שמעון היא, הסובר כי ישראל בני מלכים הם (ולכך ראינו הוא גם לענין ואין חוששים שילוף משום שנראה כיהורא, או משום שחידוש הוא אצלו וישלוף כדי להראותה). ולר"ב מוזר באריג וכסותו שאין יכול לשלף. **לר"מ יוצאין בביצת התרנגול** - שתולין באוזן לכאב האוזן. **בשן של שועל** - של שועל חי, למי שישן כדי שלא ישן, ושל מת למי שלא ישן כדי שישן. **במסמר מן הצלוב** - שמועיל לנפח מכה. ולחכמים אסור בכל אלו גם בחול משום דרכי האמורי, שניחוש הוא, ונלמד מ'זבוחותיהם לא תלכו'.

דרכי האמורי: לאבי ורבי כל דבר שנראית רפואתו, כגון שתיית כוס ותחבושת מכה, אין בו משום דרכי האמורי, אבל לחש שאין ניכר שהוא מרפא יש בו משום דרכי האמורי.

אילן שמשיר פירותיו טוענו באבנים להחליש כוחו (שכשהוא שמן וכוחו רב פירותיו נושרין), וסוקרו בסיקרא כדי שיבקשו עליו רחמים. וכן מצינו במצורע שקורא 'טמא טמא' כדי להודיע עלו רבים, ויבקשו עליו רחמים.

כר השנוית בתוספתא בפרק העוסק בהלכות דרכי האמורי יש בהם משום דרכי אמורי, חוץ משנים. א. מי שיש לו עצם בגרונו מניח נאותו המין על קדקרו ואומר 'זוד חד נחית בלע בלע נחית חד חד'. ב. מי שישב לו עצם של דג בושת, יאמר 'ננעצתא כמחט ננעלתא כתרסיס שייא שייא (רד רד)'.
דף ס"ז ע"ב

האומר 'גד גדי (התמזל מזלי) וסנוק לא אשכי ובושכי', או 'דונו דגי' (התחזקו חביותי). לת"ק יש בו משום דרכי האמורי, לרבי יהודה גד ודן לשון ע"ז, ואינו חק אמורי אלא חייב משום קורא בשם ע"ז.

אלו שיש בהן משום דרכי אמורי: א. הוא ואשתו מחליפין שמותיהם זה בזה בלילה. ב. האומר לעורב צרח ולעורבתא שריקי והחזירי לי זנבך לטובה. ג. האומר שחטו תרנגול זה שקרא ערבית (ל"א איהר מחזירי, ל"ב שקרא ענורב), ותרנגולת שקראה כתרנגול. ד. האומר אשתה ואותיר, כדי שתהא ברכה מצויה בינינו. ה. המבקעת ביצים בכותל בפני אפרוחין, לנחש שלא ימותו. ו. המגיס בפני אפרוחין. ז. המרקדת והמונה שבעים ואחד אפרוחים בשביל שלא ימוחו. ח. המרקדת כשעושה הכותה והוא יניחוש שיתחזק. ט. המשתקת כשנותנת עדשים לקדירה את כל העומדים שם כדי שיתבשלו. י. המצווחת לגריסין. יא. המשתנת בפני קדירתה בשביל שתתבשל מהרה.

נותנין קיסם של תות ושברי זכוכית בקדירה בשביל שתתבשל מהרה, שמועיל לבשל ואין זה נחש. וחכמים אסרין בשברי זכוכית מפני הסכנה.

נותנים בול (מלא אגרוף) של מלח לתוך הגר שמתאיר ותדליק, שאין זה ניחוש שהמלח צולל את השמן ומישך אחר הפתילה. אלו נותנים טיט וחרסים תחת הגר שתמתין ותדליק, שמצננין את השמן ואינו דולק מהר.

המכסה גר של שמן או שמגלה גר של נפט, עובר משום בל תשחית, שע"י כן הוא ממחר לידלק.

רבי עקיבא במשנתו בנו על כל כוס שהביא, אמר לברכה'חמרא וחיי לפום רבנן, חיי וחמרא לפום רבנן ולפום תלמידיהון'.

יום ד' פ' בה"ב י"ט אייר תש"פ

דף ס"ח ע"א

משנה. כלל גדול במשנתו - א. שכח עיקר שבת, שסבור אין שבת בתורה, אפילו עשה מלאכה הרבה בשבתות הרבה חייב רק חטאת אחת. ב. יודע שיש שבת ונאסרו מלאכות, ושכח ששבת היום, חייב אחת לכל שבת, גם אם עשה מלאכות הרבה בכל שבת. ג. ידע ששבת היום ולא ידע שמלאכות הללו אסורות, חייב אחת לכל מלאכה גם אם עשה כמה שבתות. ד. העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת, כגון שני תולדות מאב אחד או ותולדה שלו, אינו חייב גדול חטאת אחת.

לשון 'כלל גדול' ששינוי **לענין שבת ושביעית** - משום שיש בהם אבות ותולדות. ולבר קפרא ששנה כן גם לענין מעשר, הוא משום שעונשו גדול מדבר אחר, א. שבת חמורה משביעית שישנה גם בתלוש, ב. שביעית חמורה ממעשר שישנה גם במאכל בהמה (אבל מעשר מן התורה חייב רק בדגן תירוש ויצהר, ורבנן תיקנו גם בכל פירות האילן וירקות שהן מאכל אדם), ג. מעשר חמור מפאה, שנוהג גם בתאנה וירק, ומכ"כ בפאה (כמבואר להלן בסמוך).

כלל אמרו בחיוב פאה - א. שהוא אוכל, למעוטי ספיחי טטיס וקוצה שעומדים לצבע. ב. גשמו, למעוטי פאה. ג. גידולו מן הארץ, למעוטי כמיהין ופטריות. ד. לקיטתו כאחת, למעוטי תאנה. ה. מכניסו לקיום, למעוטי ירק. ובמעשר כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ חייב, אבל א"צ שיהיה לקיטתו כאחת ומכניסו לקיום, ולכן גם תאנה וירק חייבין (שלא חילקו חכמים במעשר פירות וירקות בין מין למין).

דף ס"ח ע"ב

היה יודע עיקר שבת ושכחה - למסקנת הגמרא חייב רק חטאת אחת על כל השבתות שחילל.

תינוק שנשבה וגר שנתגייר בין הנכרים וחילל הרבה שבתות, לרבי עקיבא חייב חטאת אחת אע"פ שלא היה לו ידיעה מעיקרא, וצריך להביא קרבן אחד גם על דם שאכל כל ימיו, ועל החבל שאכל ועל ע"ז, וכן פסקו רב ושמואל. למונב טטור מחטאת, שהקיש הכתוב שוגג למזיד, שנאמר 'תורה אחת וגו' לעושה בשגגה' וסמוך לו 'והנפש אשר תעשה ביד רמה', לומר מה מזיד שהיתה לו ידיעה אף שוגג שהיתה לו ידיעה מתחילה. וכדבריו פסקו רבי יוחנן ורבי לקיש.

יום ה' פ' בה"ב כ' אייר תש"פ

דף ס"ט ע"א

לרבנן הפסוק 'תורה אחת יהיה לכם' בא להקיש קרבנות של כל עבירות לע"ז, מה ע"ז אין קרבן שלה בא אלא על עבירה גמורה שחייב על זדונו כרת, שנאמר 'והנפש אשר תעשה ביד רמה ונכרתה', כך באשר עבירות אין מביאין חטאת אלא על דבר שזדונו כרת.

שגג בקרבן - שידע שעל עבירה זו במזיד חייב כרת, ולא ידע שבשוגג חייב עליה חטאת, למונב ר"ב קרבן, לרבנן נחשב כמזיד, ששגגת קרבן לא שמה שגגה עד ששגג בעבירה עצמה.

שגג בכרת והזיד בלאו - לרבי יוחנן חייב חטאת, לריש לקיש אינו חייב עד שישגוג בלאו וכרת, שנאמר 'אשר לא תעשינה ואשם'. (ולר' יוחנן הפסוק בא ללמד על מומר כ"ש בסמוך).

מומר ששגג אינו מביא חטאת. לת"ק נלמד ממה שנאמר מעם הארץ פרט למומר, לרשב"א משום ר"ש ממה שנאמר אשר לא תעשינה ואשם, שרק אם שב מידיעתו מביא קרבן על שגגתו.

עשה כל ל"ט מלאכות בהעלם אחד, באופן שידע שהוא שבת ולא ידע שהמלאכות אסורות, חייב על כל אחת ואחת. ודוקא שידע אחת מהלכות שבת, שאם לא כן אין זה זדון שבת שאין שבת חלוק על מלאכות. ומשכחת לה לרבי יוחנן שידע חטאתו (של כולם או של אחת מהן) ולא ידע מכרת, ולריש לקיש שידע מתחומין, וכרבי עקיבא שהיא מן התורה ואין בה קרבן.

שגג בשבת ובמלאכות - זהו שוגג האמור בתורה. הזיד בזה ובה - זהו מזיד האמור בתורה. שגג בשבת והזיד במלאכות או להיפך - גם זה חייב קרבן. ידע שמלאכה זו אסורה ולא ידע שחייבין עליה קרבן למונב חייב חטאת (כנ"ל).

דף ס"ט ע"ב

שגג בקרבן של שבעת ביטוי ולא שגג בלאו, פטור מקרבן לרבנן שחולקים על מונב כמו בכל התורה, ואע"פ ששבעת ביטוי חידוש הואשלא מצינו בכל התורה לאו שחייבין עליה קרבן (יש גורסים שלמסקנת חייב קרבן גם לרבנן, ורש"י דחה גירסא זו).

בשבעת ביטוי על העבר - כגון שנשבע שאכל והוא לא אכל, לרבנן לא שייך חיוב קרבן, שאם חשב שאכל בשעה שנשבע פטור מקרבן, שנאמר 'האדם בשבועה' פרט לאנוס, ורק בנשבע על העתיד לבוא חייב קרבן, כגון שנשבע שלא יאכל ושכח משבועתו ואכל. ולמונב שייך קרבן גם על העבר אם שגג בחיוב קרבן.

זר שאכל תרומה: בשוגג - חייב קרן וחומש, במזיד - פטור מחומש וחייב מיתה בידי שמים. **שגג בלאו** - שסבר חולין הוא, חייב חומש. **שגג במיתה** - לאביי פטור מחומש, וגם לרבי יוחנן שמחייב קרבן על שגגת כרת, מיתה אינה במקום כרת. לרבי חייב חומש לרבי יוחנן, שמיתה במקום כרת וחומש במקום קרבן.

היה הולך במדבר ואינו יודע אימית שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד ככרייתו של עולם (לחייא בר בר משרמי יום אחד ומונה ששה ימים כאדם הראשון שנברא בע"ש, ודבריו נדחו מבריייתא).

בכל יום ויום עושה רק כדי פרנסתו, וגם ביום שמונה בו שבת. ואותו יום ניכר שהוא שבת בקידוש והבדלה, ולזכרון בעלמא הוא שלא תשתכח שבת ממנו.

אם היה מכיר יום שיצא בו, עושה כל יום שמיני לאותו יום מלאכה כל היום, שבוודאי לא יצא בשבת, אבל ביום שלאחריו אסור, ואין אומרים שגם בערב שבת לא יצא שאין דרך לצאת בו משום כבוד שבת, שאפשר שמצא שיירה ויצא בע"ש.

יש מחלל שבתות הרבה וחייב אחת על כולן, שנאמר 'ושמרו בני ישראל את השבת', שמירה אחת לשבתות הרבה. ויש שחייב על כל שבת שנאמר 'את שבתותי תשמורו', שמירה אחת לכל שבת (ולר"ב בר יצחק דורשים להיפך). ומסר הכתוב לחכמים לחלק ע"פ סברתם, שאם שכח עיקר שבת, שגגה אחת היא וחייב אחת, ואם שכח ששבת היום חייב לכל שבת.

יום ו' פ' בה"ב כ"א אייר תש"פ

דף ע' ע"א

הטעם שבשגגת שבת וזדון מלאכות חייב אחת, ובשגגת מלאכות וזדון שבת חייב על כל מלאכה - לרב ספרא, שבשגגת שבת פורש כשנודע לו שהוא שבת, ובשגגת מלאכה פורש כשנודע לו שמלאכה זו אסורה. לרב נחמן, שגגת שבת שגגה אחת היא, שגגות מלאכה הרבה שגגות הן.

דין חילוק מלאכות (שמלאכות מתחלקין לחטאות אפילו בהעלם אחד) **נלמד - א. לשמואל** מ'מחלליה מות יומת', ריבתה תורה מיתות הרבה על חילול אחד, ואם אינו ענין למזיד תנאו ענין לשוגג, 'ויומת' היינו בממון שיביא קרבנות הרבה. **ב. לרבי נתן** מ'לא תבערו אש', שבכלל לא תעשה כל מלאכה היתה, ויצאת להקיש אליה, מה הבערה אב מלאכה וחייב עליה בפני עצמה, כך כל אב מלאכה. **ג. לרבי יוסי** מ'ועשה מאחת מהנה', פעמים שחייב על שבת אחת חטאות הרבה.

אלה הדברים - אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני. אלה בגימטריא ל"ו, 'דברים' עוד ששים, 'הדברים' לרבות עוד אחד.

לרבי נתן הבערה לחלק יצאת, שחייב חטאת לכל מלאכה (כנ"ל). ומ'בחריש ובקציר תשבות' אין ללמוד רק על חרישה וקצירה, ולא לכל מלאכות כדבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל - א. שהכלל בלא תעשה והפרט בעשה. ב. שחריש וקציר שני כתובין ואין מלמדיו. **לרבי יוסי הבערה ללא יצאת**, שאין חייבין עליה כרת וסקילה כשאר מלאכות.

דף ע' ע"ב

כתב שם מתיבת שמעון, חייב חטאת אע"פ שנתכוון לכתוב שמעון. ונלמד מהפסוק 'מאחת מהנה', שאפילו עשה רק 'מאחת', פירוש רק מקצת מן המלאכה ולא כולה, חייב חטאת.

'העלם זה וזה בידו' - שנעלם ממנו ששבת היום, וגם לא ידע שמלאכות אלו אסורות בשבת. לרב נחמן [ורבינא] אינו חייב אלא אחת משום שהעלם שבת בידו. לרב אשי, אם פירש כשאמרו לו שבת היום העלם שבת הוא וחייב אחת, ואם פירש כשאמרו לו מלאכה היא זו חייב על כל מלאכה.

עשה כל מלאכות שבת בהעלם אחד - למ"ד העלם זה וזה בידו חייב על כל מלאכה חייב על כולם. ולמ"ד העלם זה וזה בידו חייב אחת (וכאן הרי נעלם ממנו גם שבת, שאינו יודע כלום מדיני שבת). חייב על כל מלאכה רק באופן ששגג בכרת והזיד בלאו וכרבי יוחנן שנקרא שוגג, או לריש לקיש באופן שידע שהוא שבת לעניני תחומין, וכר"ע שתחומין מן התורה.